

Šeherzada Šaini Talić, SŠ Petrinja, Petrinja

Mirjana Krpan, ŽOG Družbe sestara milosrdnica s pravom javnosti, Zagreb

Uvod

Mobitel je danas postao jedan od standardnih dijelova školske opreme. Neki opravdavaju prisustvo mobitela u školama i izvan nastave. Drugi smatraju da mobitelu nije mjesto u školi, niti je on neophodan za uspješan dan proveden na nastavi ili za uspješno napravljenu domaću zadaću. Prema iskustvu učitelja i profesora sam mobitel nije problem u školi dok se koristi pod odmorom ili nakon nastave. Problem je u tome što ga djeca potajno koriste pod nastavom jer bez njega mogu jako teško izdržati i jedan školski sat. Ujutro u školu dođu neispavani jer su se cijelu noć dopisivali s prijateljima ili igrali igrice. Na nastavi su umorni i dekoncentrirani.

Mobitel zaokuplja nečiji um i pogled usredotočujući se na ekran radije nego li na svijet oko sebe. Postajemo društvo koje gleda prema dolje i samo iznimno gleda gore ili uokolo. Ostvariti kontakt očima znači prepoznati postojanje druge osobe. Društvenost se najbolje razvija u mlađoj dobi i zato mobitel može spriječiti razvoj djeteta u samopouzdaniju osobu koja je sposobna razgovarati s onima koje baš dobro ne poznaje. Mobitel predstavlja zabavu, ali lišava osobu realnosti, a mladi čovjek može jedino biti društven ako živi u stvarnosti. Djeca bi trebala koristiti tehnologiju tako da ona ne šteti njihovom razvoju. Djecu treba poticati da postanu dugoročno razboriti korisnici tehnologije tako što će prvo zagospodariti sami sobom.

Smisao korištenja mobitela na nastavi i izvan nastave bi trebao biti edukativan i stvaralački kako bismo odgojili odgovornu generaciju spremnu za život i buduće zaposlenje, koja ima neki cilj. Djeca nisu dorasla nositi se s tom modernom ovisnošću, niti su zrela odlučivati kad je vrijeme za zabavu a kad je vrijeme za domaću zadaću. Bez suradnje roditelja s djecom teško da će uspjeti bilo kakva zabrana.

Objavljeni su brojni stručni radovi s temom treba li zabraniti nošenje mobitela u škole. Mnogo je nastavnika i učitelja koji se protive mobitelima, ali je sve više i nastavnika koji zagovaraju korištenje mobitela i općenito digitalnih alata u nastavi. U svom istraživanju smo se fokusirali na učenike i njihove navike, stavove.

Ciljevi istraživanja

- Ispitati navike korištenja mobitela u školi i općenito
- Istražiti stavove i preferencije učenika glede korištenja mobitela u školi

Metodologija istraživanja

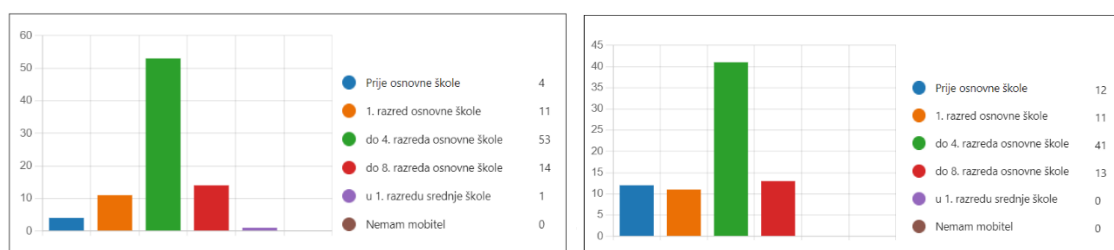
Istraživanje je provedeno tijekom školske godine 2021./2022. u SŠ Petrinja, Petrinja i Ženskoj općoj gimnaziji Družbe sestara milosrdnica s pravom javnosti u Zagrebu. Provedeno je anketiranjem učenika prvih, drugih, trećih i četvrtih razreda za koje je formiran upitnik od deset pitanja (Prilog 1) otvorenog i zatvorenog tipa. Ukupno 77+83= 160 učenika. Ispitanicima

su prije popunjavanja upitnika (Microsoft Forms) dane upute i bila je objašnjena svrha samog istraživanja. Učenici su upitnicima pristupili dobrovoljno i anonimno.

Rezultati istraživanja

Za potrebe istraživanja anketirano je ukupno 160 učenika. Među anketiranim učenicima je bilo 21,26 % učenika iz prvih, 38,75 % iz drugih razreda, 25,63 % trećih razreda i 14,36 % učenika četvrtih razreda.

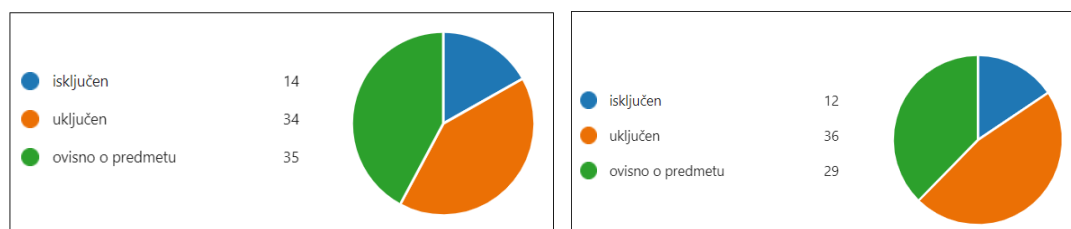
U Ženskoj općoj gimnaziji Družbe sestara milosrdnica s pravom javnosti 4,82 % učenika se izjasnilo da su prvi mobitel dobili prije polaska u osnovnu školu, 13,25 % u prvom razredu OŠ a čak 63,85 % do kraja 4. razreda osnovne škole. Slični podaci su dobiveni u SŠ Petrinja gdje se 15,58 % učenika izjasnilo da je svoj prvi mobitel dobilo prije osnovne škole, a 14,28 % u prvom razredu a 53,25 % do kraja 4. razreda osnovne škole.

Slika 1. Distribucija odgovora na pitanje: „Kada ste dobili prvi mobitel?“ u ŽOG Družbe sestara milosrdnica i SŠ Petrinja

U obje škole su uglavnom svi učenici imali mobitele u 1. razredu srednje škole.

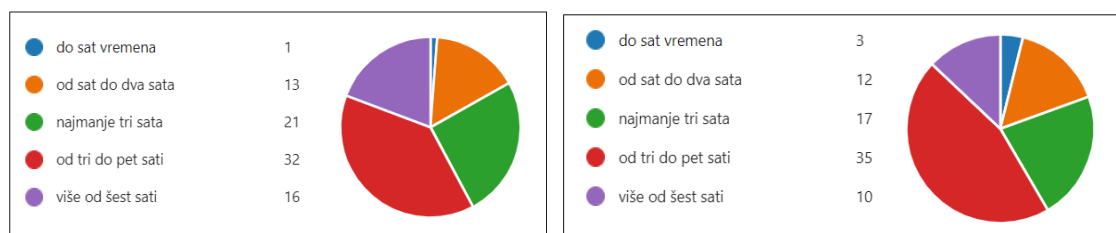
Glede uključenosti mobitela za vrijeme nastave dobiveni su veoma slični podaci. Odnosno 16,87 % učenika u Ženskoj općoj gimnaziji Družbe sestara milosrdnica za vrijeme nastave ima isključen mobitel, 40,96 % mobitel ima uključen te je 42,17 % učenika odgovorilo da je uključen ovisno o predmetu. U Srednjoj školi Petrinja isključen mobitel ima 15,58 % anketiranih učenika, mobitel ima uključen 46,75 % učenika, te je 37,66 % anketiranih učenika odgovorilo da je mobitel uključen ovisno o predmetu.

Slika 2. Za vrijeme nastave mobitel mi je...

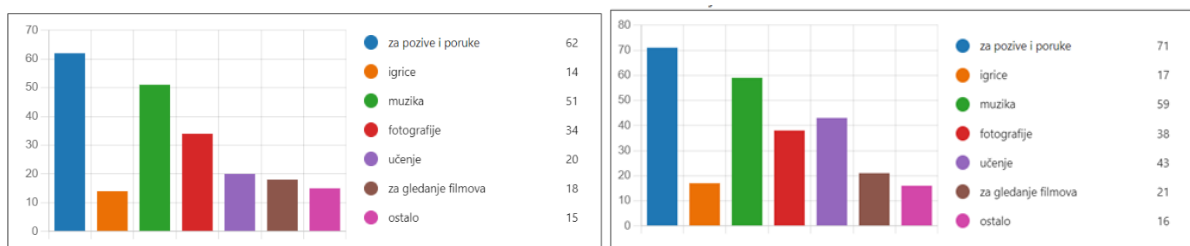
U Ženskoj općoj gimnaziji Družbe sestara milosrdnica samo 1,20 % učenika koristi mobitele manje od 1 sata dnevno, njih 15,66 % do dva sata dnevno, 25,30 % tri sata, 38,55 % učenika koristi mobitel tri do šest sati, a 20,28 % preko šest sati dnevno provodi vrijeme uz mobitel.. U Srednjoj školi u Petrinji je također najveći broj anketiranih učenika čak 45,45 %, provodi

vrijeme uz mobitel tri do šest sati, samo 3,90 % učenika koristi mobitele manje od 1 sata dnevno, njih 15,58 % do dva sata dnevno, 22,08 % tri sata, te 12,99 % preko šest sati.

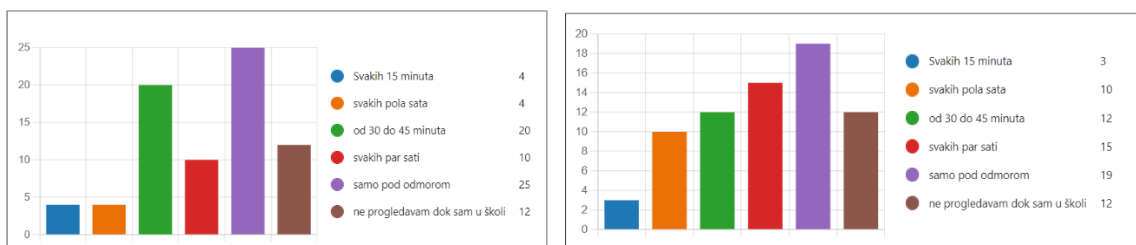
Slika 3. Prosječna upotreba mobitela srednjoškolaca u obje škole

Učenici mobitele koriste najviše na pozive i poruke 26,79 % odgovora, slušanje muzike 22,26% slijedi 16,23 % odgovora na učenje, a zatim snimanje i dijeljenje fotografija 14,34 %, gledanje filmova 7,92 % te igranje igrice 6,42 % u Ženskoj općoj gimnaziji Družbe sestara milosrdnica iz Zagreba, Slična je raspodjela odgovora i u Srednjoj školi Petrinja na pozive i poruke 28,97 % odgovora, slušanje muzike 23,83% slijedi snimanje i dijeljenje fotografija 15,89 %, a zatim 9,35 % odgovora na učenje, zatim gledanje filmova 8,41 % te igranje igrice 6,54 %.

Slika 4. Raspodjela odgovora na upit: „Mobitel najviše koristim za“ učenika ŽOG Družbe sestara milosrdnica i u SŠ Petrinja

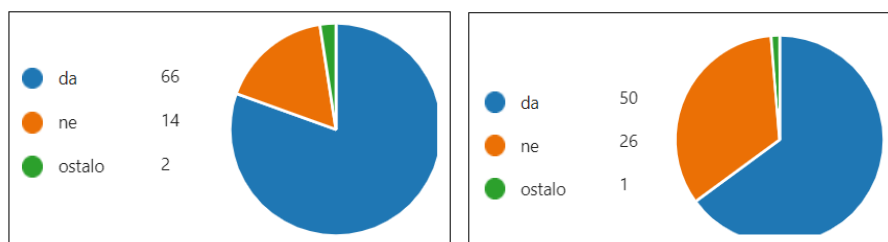
Kada gledamo učestalost provjeravanja statusa na društvenim mrežama učenici Ženske opće gimnazije Družbe sestara milosrdnica najveći udio 30,12 % ih je odgovorilo da prate samo pod odmorom, njih 24,10 % svoj status provjerava svakih 30 do 45 minuta, svakih par sati 12,05 %, svakih pola sata i 4,83 kao i 4,83% svakih 15 minuta. U Srednjoj školi Petrinja su odgovorili slično te najveći udio 24,68 % ih je odgovorilo da prate samo pod odmorom, svakih par sati 19,48 %, njih 15,58 % svoj status provjerava svakih 30 do 45 minuta, svakih pola sata i 12,99 % kao i 3,90 % svakih 15 minuta.

Slika 5. Odgovori anketiranih učenika na pitanje: “Kako često prosječno provjeravate svoj status na društvenim mrežama kada ste u školi?”

Na pitanje provodite li previše vremena uz mobitel? 79,59 % učenika Ženske opće gimnazije Družbe sestara milosrdnica je odgovorilo potvrdno. Njih 16,87 % je odgovorilo da ne smatra,

a 2,41 % smatra da povremeno pretjeraju. U srednjoj školi Petrinja 64,93 % učenika smatra da previše provode vremena uz mobitele, 33,77 % je odgovorilo na pitanje negativno i 1,3 % smatra da povremeno provedu previše vremena uz mobitele.

Slika 6. Provodite li previše vremena uz mobitel?

Najveći udio anketiranih učenika njih 50,60 % smatra da može zamisliti život bez mobitela, 34,94 % je negativno odgovorilo na postavljeno pitanje, dok 4,82% ispitanika nisu sigurni u ŽOG Družbe sestara milosrdnica. U Srednjoj školi Petrinja 57,14 % učenika može zamisliti život bez mobitela, 29,87 % je odgovorilo da ne može zamisliti život bez mobitela, a 5,19 nije sigurno u odgovor.

Slika 7. Odgovori na pitanje: „Možete li zamisliti tjedan bez mobitela?“

Rasprava

Istraživanjem su ispitane navike i stavove učenika glede korištenja mobitela. Prema rezultatima ankete preko 82 % učenika dobiva svoj prvi mobitel do četvrtog razreda osnovne škole. Možemo reći da učenici rastu uz mobitele.

Srednjoškolci dnevno koriste mobitele tri do šest sati dnevno prosječno njih 40 %.

Učenici mobitele koriste najviše na pozive i poruke 28 % odgovora, slušanje muzike 23 % zatim snimanje i dijeljenje fotografija 15,11 %, slijedi 13 % odgovora na učenje, a zatim gledanje filmova 8,16 % te igranje igrica 6,48 %. Iako je udio mali učenici pozitivno percipiraju učenje uz pomoć mobitela.

Za vrijeme nastave 16,22 % učenika ima isključene mobitele, a 44,46 % učenika ima uključen mobitel, dok je 39,42 % odgovorilo da uključenost mobitela ovisi o premetu.

Svoj status na društvenim mrežama uglavnom prate pod odmorom, no važno je istaknuti da 4 % učenika prate svoj status svakih 15 minuta. Čak 72,22 % učenika smatra da provode previše vremena uz mobitele i da je štetno za zdravlje. 53 % učenika je odgovorilo da može zamisliti tjedan bez mobitela.

Zaključci

Prednosti korištenja mobitela

Omogućuje dostupnost učenika roditeljima kad god je to potrebno.

Potiču učenike na razvijanje istraživačkog pristupa i samostalnog rješavanje problema i korištenje različitih izvora informacija, te primjenu u stvarnom životu.

Način dobivanja informacija im je lak i ugodan.

Profesori dobivaju bolju povratnu informaciju korištenjem pojedinih aplikacija prilagođenih za nastavni proces.

Nedostaci korištenja mobitela

Neki učenici provode previše vremena uz mobitele, igrajući igrice ili pregledavajući neke medijske sadržaje zanemarujući komunikaciju sa vršnjacima i ostalima pod odmorima te predstavlja mogući rizik za ovisnost o mobitelu ako se pretjera.

Često puta je zadatak u istraživačkoj nastavi ode u krivom smjeru ukoliko nije dobro koncipiran.

Sadržaji koji se pregledavaju mogu biti štetni i loši za učenika.

Krivo usmjeravanje pažnje sebi ili drugima ometanjem nastave porukama, alarmom, zvukom Također i mogućnosti zloupotrebe na ispitima i testovima.

Nošenje mobitela predstavlja i rizik od krađe.

Izvori

- Potočnik, D. (2007), Mladi i nove tehnologije, U: Ilišin, V., Radin, F. (ur), Mladi: problem ili resurs?, Zagreb: Institut za društvena istraživanja.
- Jagić, S., Vrkić Dimić, J. (2010), Samoprocjena računalnih znanja i vještina srednjoškolskih učenika i nastavnika u kontekstu njihova komunikacijskog razvoja. Informatologia; 43(3), 189-197.
- Kojčić, Z. (2013), Upotreba mobilnih tehnologija u nastavi, Metodički ogledi, 19(2), 101-109.
- <https://www.icv.hr/2019/09/mobitel-u-skoli-ovo-su-sve-prednosti-i-problemi-s-kojima-se-suocavaji-roditelji-nastavnici-i-ravnatelji/>
- <https://www.unicef.org/croatia/zabrana-mobitela-u-skolama-da-ili-ne>
- [https://bib.irb.hr/datoteka/705442.Mobitel u nastavi stavovi i iskustva uitelja.pdf](https://bib.irb.hr/datoteka/705442.Mobitel_u_nastavi_stavovi_i_iskustva_uitelja.pdf)

- <https://www.skolskiportal.hr/sadrzaj/savjeti-strucnjaka/smartphone-na-nastavi-koristiti-ili-zabraniti/>

Prilog 1

Upitnik o mobitelima za učenike **_Mobitel i ja**

Dragi učenici, unaprijed vam se zahvaljujemo što ćete sudjelovati u anketi o korištenju mobitela. Anketa je anonimna. Molimo vas da iskreno odgovorite na postavljena pitanja.

1. Idem_____ u razred.
2. Kada ste dobili prvi mobitel?
 - a) prije osnovne škole
 - b) u 1. razredu osnovne škole
 - c) do 4. razreda osnovne škole
 - d) do 8. razreda osnovne škole
 - e) u 1. razredu osnovne škole
 - f) nemam mobitel
3. Za vrijeme nastave mobitel mi je
 - a) uključen
 - b) isključen
 - c) ovisno o predmetu
4. U prosjeku dnevno koristim mobitel ...
 - a) do sat vremena
 - b) od sat do dva sata vremena
 - c) najmanje tri sata
 - d) od tri do pet sati
 - e) više od šest sati dnevno
5. Prosječno navečer zaspem do ...
 - a) 22 sata
 - b) ponoći
 - c) ne prije 2 sata u jutro
 - d) ostalo
6. Mislite li da dnevno previše vremena provedete uz mobitel?
 - a) da
 - b) ne
 - c) ostao
7. Mobitel najviše koristim za ..
 - a) pozive i poruke
 - b) muzika

- c) igrice
- d) fotografija
- e) učenje
- f) gledanje filmova
- g) ostalo

8. Na mobitelu igram igrice

- a) do sat vremena dnevno
- b) svakodnevno do dva sata
- c) ne igram na mobitelu
- d) samo ponekad
- e) više od šest sati dnevno

9. Možete li zamisliti tjedan bez mobitela?

- a) da
- b) ne
- c) ostalo

10. Kako često provjeravate svoj status na društvenim mrežama kada ste u školi ?

- a) svakih 15 minuta
- b) svakih pola sata
- c) od 30 do 45 minuta
- d) svakih par sati
- e) samo pod odmorom
- f) ne pregledavam dok sam u školi

Hvala na sudjelovanju 😊